

PRIMEUR: EERSTE INTERNATIONALE GREEN DEAL ONDERTEKEND

Noordzeelanden sluiten grensoverschrijdende ketens

Op 3 maart 2016 ondertekenden partijen uit vier landen de Green Deal North Sea Resources Roundabout. Doel: het onderlinge vrije verkeer van secundaire materialen vergemakkelijken. Niet via nieuwe regelgeving, maar bottom up, door gezamenlijk te harmoniseren. De Europese Commissie is enthousiast. Nederland heeft er een duurzaam paradepaardje bij.

Op 3 maart sloten Nederland, Vlaanderen, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk de Green Deal North Sea Resources Roundabout

Auteur: Michel Robles

Het was geen alledaags gezelschap dat zich had verzameld in het Brusselse Sofitel. Drie milieubewindslieden uit Nederland, Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigers van het Franse milieuministerie, twee ministeries van economische zaken en de Europese Commissie, de voorzitters van VNO-NCW en de Vereniging Afvalbedrijven en een reeks andere toplieden uit de milieu-, grondstoffen-, afval- en transportwereld.

Hindernissen opruimen

Reden van de rendez-vous: de ondertekening van de Green Deal North Sea Resources Roundabout, kortweg: NSRR. De Green Deal past binnen Ruimte in Regels voor Groene Groei, een programma van de Nederlandse ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu om innovatieve investeringen mogelijk te maken. Doel is om administratieve en beleidsmatige hindernissen op te ruimen voor toepassing van secundaire materialen, op weg naar een innovatieve circulaire economie. Nederlandse, Vlaamse, Britse en Franse bedrijven, overheden en belangenorganisaties gaan daarmee 'van onderop' samen aan de slag.

Grondstoffenrotonde

In Nederland zijn Green Deals populair. Volgens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland RVO zijn er sinds 2011 ruim 190 afgesloten. Toch is de NSRR een primeur. Het is voor twee onversneden Nederlandse bedenkfels de allereerste keer dat ze internationaal en gecombineerd vorm krijgen. Het Green Deal instrument, maar ook het vérgzicht van een 'grondstoffenrotonde', zeg maar: een handelsknooppunt van secundaire grondstoffen en producten, zonder onnodige obstakels.

“

Deze Green Deal is een echte opsteker voor het Nederlandse milieu-imago.

”

SHARON DIJKSMA
(STAATSSECRETARIS
INFRASTRUCTUUR EN
MILIEU)

“

Wij vormen het bewijs dat een circulaire economie de begrensde hulpbronnen beter benut en meer en betere jobs creëert.

”

JOKE SCHAUVLIEGE
(VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU)

Bestuurlijke innovatie heet dat, vandaar de opperbeste stemming. Portfolio's worden doorgebladerd, schouders beclopt, glazen geheven. Staatssecretaris *Sharon Dijksma* van Infrastructuur en Milieu is als gastvrouw ongedwongen en aanstekelijk overal tegelijk.

Trash is treasure

Een circulaire economie, het principe is aantrekkelijk. Gebruikte materialen als grondstof voor iets nieuws. *Trash is treasure*, afval is rijkdom, zoals *Dijksma* in haar welkomstwoord beklemtoont. Broeikasgasemissies worden kleiner, schaarse grondstoffen beter benut. Ervaring opdoen en uitwisselen rond ketensluiting is voor de bedrijfszekerheid inmiddels van levensbelang.

Pilotstroom 1: bodemas

Bodemassas bevat veel waardevolle grondstoffen, waaronder metaalresten, die teruggewonnen worden door bedrijven als Inashco. Het bedrijf behandelt jaarlijks vijf miljoen ton bodemas. Daarin zit onder meer 20.000 ton aluminium, 5.000 ton koper, 1.500 ton lood, 2.500 ton zink, 15 ton zilver en 1 ton goud. En 4,5 miljoen ton mineralen. Voor dergelijke grondstoffen is internationaal een groeiende markt.

Doel binnen de Green Deal is niet het openbreken van de bestaande afvalstatus of wetgeving: "Wij beseffen drommels goed dat het gaat om een product met risico's", benadrukt *Rogier van de Weijer*, directeur business development van Inashco. "Veiligheid staat voorop. Waar wij vooral iets aan willen doen, zijn de maandenlange, rigide notificatieprocedures bij grensoverschrijdend transport. Ten eerste ontstaat een ongelijk speelveld tegenover binnenlandse opwerkers. Ten tweede hebben we op verschillende punten behoefte aan een flexibeler toepassing van de notificatieplicht. Bijvoorbeeld wanneer de verlader een ongebruikelijke route wil varen, of als wij voor testdoeleinden een partij over de grens vervoeren. En niet telkens weer de hele procedure voor vrachten met exact gelijke specificaties doorlopen. Ook de huidige bankgarantie-eisen zijn bij transport erg rigide."

Maar het vergt wel het sluiten van grensoverschrijdende ketens. De praktijk is echter weerspannig. Neem de Europese EVOA-richtlijn

voor overbrenging van afvalstoffen. Daarin gehanteerde criteria worden door lidstaten soms verschillend geïnterpreteerd.

Grensoverschrijdend transport

Ook voor de toepasbaarheid van secundaire grondstoffen en recyclaten gelden in de lidstaten vaak uiteenlopende criteria. Wat voor de één grondstof is, classificeert de ander als afval. Soortgelijke dissonanten gelden voor de wijze van toezicht en handhaving. Dat kan innovaties en schaalvergroting tegenhouden, of bij grensoverschrijdend transport voor procedurele rompslomp zorgen. Adjunct-directeur *Baudouin Ska* van FEBEM-FEGE, de Belgische zusterorganisatie van de Vereniging Afvalbedrijven, geeft een voorbeeld:

“De snelste route tussen sommige Belgische plaatsen loopt eventjes door Nederland. Maar wie die route wil rijden – let wel: zónder stoppen! – moet voor bepaalde stoffen wekenlange formaliteiten doorworstelen: eerst voor België, dan voor Nederland.”

Stroomlijnen van procedures

De NSRR beoogt geen nieuwe regelgeving. “Nieuwe regelgeving is vaak niet de oplossing”, zegt *Freek van Eijk*, directeur bij ‘green growth’ intermediair Acceleratio. In opdracht van de Nederlandse overheid faciliteert hij de realisatie

“Een *coalition of the willing* werkt beter dan een afgedwongen huwelijk.

”

HANS DE BOER (VNO-NCW)

Pieter Hofstra, Voorzitter Vereniging Afvalbedrijven, tekent de Green Deal:

“Op het initiatief van de landen rondom de Noordzee om afvalregelgeving te stroomlijnen, kunnen andere lidstaten meeliften. We geloven in deze bottom-up-benadering.”

van de Green Deal. “De totstandkoming van nieuwe Europese regels is een langdurig proces. Ondertussen zitten bedrijven met een ongelijk speelveld. Het gelijktrekken van interpretaties en het wederzijds stroomlijnen van procedures kan sneller resultaat geven.”

De Noordzeelanden hebben reeds veel regels en contacten gemeen.

Samen naar oplossingen zoeken ligt dus voor de hand. Duitsland, Denemarken en de andere Belgische gewesten zullen zich later wellicht aansluiten.

Bodemas, compost en pvc

Een Green Deal vraagt veel experimenteren. Vooralsnog is gekozen voor een pilot met drie stromen:

bodemas, compost en pvc. Elke stroom kent zijn eigen knelpunten wat betreft classificatie, logistieke afhandeling en handhaving. Per stroom worden in aparte werkgroepen de bottlenecks geïnventariseerd en wordt gekeken welke uitwegen bestaande regelgeving en praktijken bieden. Aan de hand van de werkgroepverslagen kijken andere stakeholders ‘over de schouder’ mee. Bij succes volgt bredere toepassing in het Noordzeegebied. Uiteindelijk streven is om in vijf jaar tijd tien afval-/grondstofstromen aan te pakken. Kandidaten die op korte termijn in aanmerking komen zijn elektronica en struviet.

Nederlands imago

Staatssecretaris Dijkema: “Deze Green Deal gaat over het plaveien van paden en het wegruimen van obstakels voor innovatie. Iedere keer dat lidstaten regels verschillend of zelfs tegenstrijdig interpreteren, is een gemiste kans

Pilotstroom 2: compost

Compost als landbouwproduct staat nog steeds ter discussie.

In Nederland bezit het geen einde-afvalstatus, elders wel, zoals in het Verenigd Koninkrijk. “Tegelijkertijd raakt de Nederlandse afzetmarkt voor compost van organisch afval verzadigd”, vertelt CEO Marc Kapteijn van producent Twence: “Deels als gevolg van het nationale mestoverschot, deels door verschillende opkomende alternatieven. In Europese landen met minder grote veestapels is juist behoefte aan meststoffen.”

Probleem is dat export naar bijvoorbeeld Engeland slechts via enkele havens mogen lopen. Dat leidt tot een onaantrekkelijke, onrendabele logistiek. De NSRR compostwerkgroep zal oplossingen zoeken binnen de bestaande regelgeving, alsmede de mogelijkheden voor geharmoniseerde einde-afvalcriteria. Kapteijn: “Overigens willen wij ook mineralenterugwinning uit drijfmest internationaal gaan verzilveren. Wellicht past ook dat binnen deze Green Deal.”

Naast krachtige internationale push-maatregelen zijn majeure pull-prikkels nodig.

THIERRY MALLET (SUEZ)

Pilotstroom 3: pvc

Nu al wordt in Europa jaarlijks 500.000 ton pvc gerecycled, hetgeen 1.25 miljoen ton CO₂-emissie voorkomt. Private partijen streven naar een verviervoudiging, waardoor naar schatting de werkgelegenheid stijgt van 2.000 tot 8.000 banen. De totale potentiële Europese grondstofstroom bedraagt 100 miljoen ton. "Samen met inzamelaar en verwerker Van Werven willen wij graag de internationale toepassing van gerecycled pvc vergroten", vertelt *Florens Slob*, directeur business development bij Van Gansewinkel. Echter, oud pvc bevat vaak cadmium en lood, hetgeen wringt met de Europese REACH-wetgeving. Dit verhindert een EU-brede einde-afvalstatus en belemmert grensoverschrijdende toepassingsmogelijkheden. Sterker: er gaan stemmen op om pvc als gevaarlijk afval te kwalificeren. De pvc-werkgroep gaat onderzoeken welke maatwerk-oplossingen mogelijk zijn binnen de bestaande kaders. Slob heeft goede hoop: "Bij Green Deals zoals die voor beton, zorg en duurzaam stortbeheer zie je een positieve dynamiek. In de zorgsector, bijvoorbeeld, ontstaat een serieus grondstoffen- en recyclingbewustzijn."

“

In Europese landen met minder grote veestapels is juist behoefte aan meststoffen.

”

MARC KAPTEIJN (TWENCE)

voor het milieu. Ik had geen betere manier kunnen bedenken om het Nederlandse EU-voorzitterschap te beginnen. Toen ik destijds in de Tweede Kamer de milieuportefeuille kreeg toebedeeld, had ik niet iets speciaal met afval. Maar ik heb groot respect gekregen voor wat de sector presteert. Deze Green Deal is een echte opsteker voor het Nederlandse milieu-imago. Ons nationale pijnpunt is afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Als we onze CO₂-emissies verkleinen door stofkringlopen te sluiten, stijgen we op de vergelijkingslijsten. Bovendien schept het werkgelegenheid. Een kringlooeconomie is: banen én groene groei." *Minister Kamp* van Economische Zaken, die niet aanwezig was bij de ondertekening, zegt daarover later: "Met deze overeenkomst kunnen Nederlandse bedrijven uit de grondstoffen- en afvalindustrie profiteren van de toenemende afzetmarkt."

“

Wij willen iets doen aan de maandenlange, rigide notificatieprocedures bij grensoverschrijdend transport.

”

ROGIER VAN DE WEIJER (INASHCO)

Zeer praktisch

De Britse onderminister van Milieu, Voedsel en Plattelandszaken *Rory Stewart* prijst de Nederlandse benadering als zeer praktisch qua inhoud en aanpak. "Ik zou hier graag meer van invoeren in het Verenigd Koninkrijk." *Simon Wilson* van het onafhankelijke Britse kenniscentrum Green Alliance noemt de Green Deal interessant. "Het biedt natuurlijk geen volledige oplossing, maar het is zeker iets dat ook wij binnenlands zouden kunnen oppakken", aldus Wilson.

Stewarts Vlaamse ambtgenote *Joke Schauvliege* van Milieu, Natuur en Landbouw: "Vlaanderen is één van de top recycleurs in Europa. Wij vormen het bewijs dat een circulaire economie de begrensde hulpbronnen beter benut en meer en betere

jobs creëert." Haar Franse collega *Ségolène Royale* van Milieu, Energie en Mariene Zaken verwelkomt de Green Deal als een mogelijk middel om toepassing van secundaire grondstoffen op te schalen en duurzame banen te scheppen in Europa.

Push én pull

Ook het bedrijfsleven is enthousiast. "De voornaamste Franse drijfveer richting een circulaire economie wordt gevormd door de CO₂-afspraken op de Parijse klimaatconferentie COP21", verduidelijkt *Thierry Mallet*, SUEZ directeur Innovatie, Marketing en Industriële prestaties. "Naast krachtige internationale *push*-maatregelen als de Europese doelstelling van 65 procent recycling zijn majeure *pull*-prikkels nodig.

Bij Green Deals zoals die voor beton, zorg en duurzaam stortbeheer zie je een positieve dynamiek.

FLORENS SLOB
(VAN GANSEWINKEL)

Ik zou graag Green Deals invoeren in het Verenigd Koninkrijk.

RORY STEWART (BRITSE
ONDERMINISTER MILIEU)

Milieubeweging: 'Geen lock-ins'

Is het milieu alleen maar gebaat bij Green Deals? Natuur en Milieu neemt als meewerkende luis-in-de-pels deel aan de NSRR. Directeur *Tjerk Wagenaar*: "Ik heb samen met Bernard Wientjes - toentertijd VNO-NCW voorzitter - en Maxime Verhagen - toenmalig minister van Economische Zaken - destijds zelf het idee Green Deal ontwikkeld. Het leuke is dat je als ngo actief kunt meekijken en kunt vragen: is dit wel echt duurzaam? Dit initiatief is goedbedoeld en kansrijk, zeker omdat het instrument internationaal wordt uitgerold. Maar wij blijven superkritisch. In alle drie de stromen spelen verontreinigingsaspecten mee. *Lock-in*-situaties, waarbij contaminanten oncontroleerbaar worden doorgegeven en verspreid via recyclingproducten, zijn wat ons betreft onacceptabel. Als dat gebeurt, stappen we eruit."

Met deze overeenkomst kunnen Nederlandse bedrijven uit de grondstoffen- en afvalindustrie profiteren van de toenemende afzetmarkt.

HENK KAMP (MINISTER ECONOMISCHE ZAKEN)

Zoals groen inkopen door overheden, opname van recyclage in het EU Green Label en initiatieven als deze Green Deal om het speelveld financieel gelijk te trekken tussen toepassing van secundaire grondstoffen en primaire materialen.”

Vrijwilligheid belangrijk

Hoewel eerdere binnenlandse Green Deals die de Vereniging Afvalbedrijven mede-ondertekende nog niet zijn afgerond, zijn de voorlopige effecten veelbelovend, vindt VA-voorzitter *Pieter Hofstra*. “De praktische samenwerking creëert een kader, waarbinnen je elkaar met kleine dingen kunt helpen en

gezamenlijk iets extra's gedaan kan krijgen.”

Ook werkgeversorganisatie VNO-NCW heeft haar handtekening gezet. Voorzitter *Hans de Boer*: “Het is onderdeel van ons groei- en grondstoffenbeleid, met als achterliggend motief natuurlijk werkgelegenheid. Vrijwilligheid is belangrijk. Een *coalition of the willing* werkt nou eenmaal beter om onduidelijkheden en verschillen op te ruimen dan een afgedwongen huwelijk. Ik weet dat sommigen daarover sceptisch zijn, maar laat de praktische resultaten straks maar spreken. Goed ook, dat milieu-ngo's meedoen: zo maken ze kennis met hoe zaken in de praktijk lopen.”

Innovation Deals

De aanpak krijgt al een vervolg. Voor Eurocommissaris *Carlos Moedas* van Onderzoek, Wetenschap en Innovatie zijn de Nederlandse Green Deals aanleiding om in EU-verband dit jaar vergelijkbare Innovation Deals te introduceren, vertellen Directeur-Generaal *Robert-Jan Smits* (Onderzoek en

Innovatie) en *Robert Schröder* van Moedas' kabinet. “De opzet wordt iets minder breed, meer gericht op innovatiebarrières die bedrijven ervaren door Europese regelgeving. Per casus gaan we bekijken of nationale overheden misschien uit onzekerheid de Europese regels extra streng toepassen. We bezien ook of bestaande regels mogelijk flexibiliteit bieden.”

Dijkema denkt zelfs een stapje verder. “Ik ben van groots en meeslepend. Waarom zouden Green Deals niet ook bruikbaar zijn buiten EU-verband?”

Dit initiatief is goedbedoeld en kansrijk.

TJERK WAGENAAR (NATUUR EN MILIEU)

Meer informatie:

- [Officiële tekst NSRR](#)
- [Video Green Deal NSRR](#)
- [Ruimte in Regels voor Groene Groei](#)

